

Vanaf opname in doorgangswoning start het hulpverleningstraject

Dakloosheid is een van de verschijningsvormen van armoede. Natuurlijk is het een symptoom en werken de OCMW's ook aan de onderliggende oorzaken, maar wie dakloos wordt, heeft wel een acuut probleem en dus zoeken OCMW's specifieke oplossingen.

TEKST GEERT DE BOLLE EN JORIS DELEENHEER BEELD LAYLA AERTS

Het recht op behoorlijke huisvesting is artikel 23 van de grondwet. Toch geniet niet iedereen van dit recht. Mensen wonen in woningen vol schimmel, de huurprijzen zijn te hoog, mensen betalen deze maand de huishuur niet omdat ze nu kiezen voor het betalen van de elektriciteitsrekening, mensen dreigen uit hun huis te worden gezet. In 2011 telden de OCMW's in totaal meer dan 12.000 verzoekschriften tot uithuiszetting, meestal omdat de huurders hun huishuur niet meer konden betalen. Drie op vier Vlaamse OCMW's heeft doorgangswoningen ingericht om mensen die dakloos zijn tijdelijk op te vangen. Wanneer ze deze mensen opnemen start het OCMW onmiddellijk de zoektocht naar een andere woning. Meestal is dit zelfs al van bij de aanmelding. Ze controleren of mensen ingeschreven staan bij de socialehuisvestingsmaatschappij en het sociaalverhuurkantoor en of de woonwensen die ze opgegeven hebben ook voldoende kansen bieden om een aanbod mogelijk te maken. Uiteraard is dit een oplossing op lange termijn en veel cliënten zijn moeilijk te overtuigen van het nut van de inschrijving.

Er zijn woningen tekort, dus meestal moeten de mensen zelf een huis zoeken op de private huurmarkt. Het OCMW helpt hen bij dat proces met een woonwijzer bijvoorbeeld, een boekje met het aanbod aan private woningen onder een bepaalde prijs die te huur staan in de regio en af en toe wat tips waar mensen best op letten bij het afsluiten van het contract. Maar het is niet eenvoudig om eigenaars en immokantoren te overtuigen om ook te verhuren aan OCMW-clianten. De eisen die ze stellen naar in-

komen, werk, gezinsgrootte en afkomst zijn soms zo hoog. Eigenlijk is dat discriminatie. Maar het is zo moeilijk om dit hard te maken. Voor elke woning die aan een betaalbare prijs te huur staat, zijn er veertig kandidaten. De eigenaar heeft alle keus.

Veel OCMW's investeren dan ook in het opbouwen van een goede band met particuliere eigenaars. Als ze een eigenaar kunnen overtuigen om te verhuren aan een van de OCMW-clianten, betekent dat winst voor die ene cliëntsituatie, maar als ze de contacten warm houden en de verhuuring loopt vlot, dan is die eigenaar bereid om opnieuw aan zulke mensen te verhuren. Dit is een evenwichtsoefening tussen de grenzen van de OCMW-dienstverle-

ning en de eisen van de eigenaars. Hoever moeten ze meegaan in de wensen van een eigenaar die het liefst een Nederlands sprekende vrouw in budgetbeheer heeft of moet een OCMW de eigenaar laten weten als de huurder stopt met budgetbeheer?

Een tijdelijk antwoord

Voor een arme dakloze biedt een doorgangswoning een tijdelijk antwoord. Maar omdat het zoeken naar een andere woning veel energie vergt en moeilijk verloopt, blijven ze dikwijls langer dan gepland. Vind maar eens snel een betaalbare en degelijke oplossing voor daklozen in een opvang! Enerzijds is het aanbod betaalbare woningen beperkt, anderzijds zijn de cliënten niet altijd ge-

motiveerd om een andere woning te zoeken want eindelijk wonen ze relatief goed en behoorlijk goedkoop. Ze zijn de zoektocht naar een andere woning beu en willen vooral hun leven verder opbouwen.

Doorgangswoningen, inschrijven en doorverwijzen naar sociale huisvesting en cliënten ondersteunen in hun zoektocht op de privémarkt zijn maar enkele aspecten van de hulpverlening aan een dakloze. Talrijke OCMW's proberen lokaal en regionaal in samenwerkingsverbanden

gezet op de uitbouw van tijdelijke woningen voor mensen die geconfronteerd werden met huisvestingsproblemen. Ondertussen werd de traditionele doelgroep van daklozen veel diverser (jongeren, koppels, gezinnen, andere culturen) en moet ook het aanbod diverser worden.

SOS Huisvesting

Vijf jaar geleden werd onder impuls van de Vlaamse gemeenschap een eerste project opgestart dat resulteerde in de studiedag en de publi-

Veel OCMW's investeren in het opbouwen van een goede band met particuliere eigenaars.

structurele oplossingen te zoeken voor elke persoon die met dakloosheid bedreigd wordt. Zo werd in de regio Kortrijk een regionale strategie tegen thuisloosheid uitgewerkt. In Genk neemt het OCMW de regisseursrol op zich in een netwerk van verschillende welzijnsorganisaties om de meest kwetsbaren menswaardig te laten wonen. Sinds enkele jaren hebben de OCMW's zwaar in-

catie 'SOS Huisvesting'. Hierin werd voor het eerst beschreven wat een doorgangswoning was en welke modellen kunnen bestaan. Het geheel werd omkaderd door enkele voorbeeldcontracten. Tijdens het project werden alle Vlaamse OCMW's bevraagd over de aanwending van doorgangswoningen. Hieruit bleek dat zowat drie van de vier OCMW's een of andere vorm van tijdelijke woningen uitbaatte.

Ondertussen zijn we vijf jaar verder en hebben de OCMW's niet stilgezeten. Onder impuls van de federale middelen van de POD Maatschappelijke Integratie werden tal van nieuwe doorgangswoningen in gebruik genomen: op vijf jaar werden zo 216 nieuwe doorgangswoningen gefinancierd voor een bedrag van 8.963.437 euro. Toch is dit bijlange niet genoeg. Om een beter zicht op de behoeften te krijgen organiseert de VVSG dit najaar een nieuwe bevraging voor het project lokale en regionale samenwerking in de aanpak van dak- en thuisloosheid. ■

Geert De Bolle is woonbegeleider bij het OCMW van Kortrijk en Joris Deleenheer is VVSG-stafmedewerker wonen

Wie beschouwt het OCMW als dakloos?

Een dakloze is iemand die niet over een eigen woonegelegenheid beschikt, die niet de middelen heeft om daar op eigen kracht voor te zorgen en daardoor geen verblijfplaats heeft, of tijdelijk in een tehuis verblijft, in afwachting dat hem een eigen woonegelegenheid ter beschikking wordt gesteld. Deze definitie is gebaseerd op parlementaire documenten uit 1991 ter voorbereiding van het urgentieprogramma voor een meer solidaire samenleving.

De rondzendbrief van 27 april 1995 verduidelijkt deze definitie. Dakloos zijn personen zonder vaste verblijfplaats die opgevangen worden in een onthaaltehuis voor volwassenen in moeilijkheden, of in een materniteit, erkend of niet erkend. Daarnaast zijn mensen dakloos als ze een plaats verlaten waar ze verplicht werden opgevangen ten gevolge van een gerechtelijke en administratieve beslissing, met uitzondering van ontsnapte gevangenen. Ook dakloos zijn de gerepatrieerde behoeftige Belgen die over geen woonegelegenheid beschikken als zij toekomen in België. Ook personen die bij het verlaten van een ziekenhuis of een psychiatrische instelling, geen woonst meer hebben, zijn dakloos, net zoals personen die op straat of in openbare gebouwen, die geen verblijfsfunctie hebben, slapen zoals stations. Dakloos zijn ook die mensen die voorlopig opgevangen worden door particulieren, om hen tijdelijk uit de nood te helpen, in afwachting dat betrokkene een eigen woonegelegenheid ter beschikking heeft. Toch is het niet altijd duidelijk wie je als dakloos kunt beschouwen. Vooral de tijdelijke opvang bij particulieren zorgt voor discussie. De arbeidsrechtbank te Brussel stelt in een vonnis van 26 april 2010 dat de huisvesting precair moet zijn in de strikte betekenis. Concreet betekent dit dat het OCMW via een sociaal onderzoek moet nagaan of het hier effectief gaat om een tijdelijke opvang om iemand uit de nood te helpen. Het is immers niet uitgesloten dat iemand feitelijk en duurzaam samenwoont met de betrokken particulier, maar zich om sociale redenen zoals een vermindering van de uitkeringen of uit angst voor schuldeisers niet wenst in te schrijven op dit adres.

Tot slot is het belangrijk om mee te geven dat personen die in een recreatieverblijf of op een camping verbleven, enkel als daklozen beschouwd worden voor een eventuele toekenning van een installatiepremie.

✉ Mail uw vragen over wonen naar joris.deleenheer@vvsbg.be

